

DANH TỪ (tiếp theo)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS ôn lại :

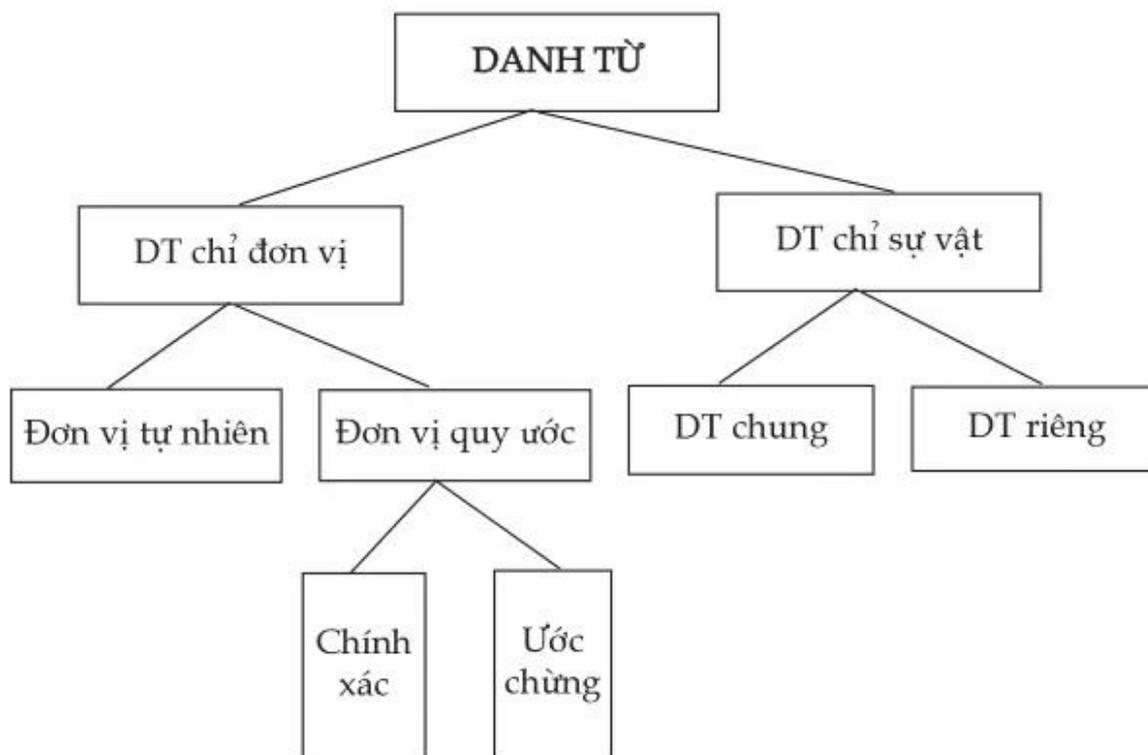
- Đặc điểm của nhóm danh từ chung và danh từ riêng ;
- Cách viết hoa danh từ riêng.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Tiết học trước đã giúp HS ôn lại và tiếp tục nâng cao thêm một bước nữa những hiểu biết về danh từ. Qua tiết học này, các em đã biết danh từ có thể chia thành hai loại : *danh từ chỉ đơn vị* và *danh từ chỉ sự vật*. Danh từ chỉ đơn vị, lại có thể được chia nhỏ ra thành hai nhóm : nhóm *danh từ chỉ đơn vị tự nhiên* (còn gọi là *loại từ*) và nhóm *danh từ chỉ đơn vị quy ước*. Nhóm danh từ chỉ đơn vị quy ước được tiếp tục chia ra thành : *danh từ chỉ đơn vị chính xác* và *danh từ chỉ đơn vị không chính xác*.

Trong tiết học này, HS sẽ hiểu : danh từ chỉ sự vật có thể được chia nhỏ ra thành danh từ chung và danh từ riêng. Danh từ chung là tên gọi một loại sự vật, còn danh từ riêng là tên riêng của từng người, từng vật, từng địa phương, ... Khi viết danh từ riêng, phải viết hoa chữ cái đầu tiên của mỗi bộ phận tạo thành tên riêng đó.

2. Có thể hình dung việc phân loại danh từ theo sơ đồ sau :

III - TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY - HỌC

Hoạt động 1. Tìm danh từ chung và danh từ riêng trong câu.

HS đã được học về danh từ riêng ở bậc Tiểu học. Để điền đúng các danh từ theo yêu cầu của câu hỏi nêu trong mục I, GV có thể lần lượt thực hiện các công việc sau :

- Cho HS xác định tất cả các danh từ theo trật tự xuất hiện của chúng trong câu.
- Cho HS nhận xét về ý nghĩa và hình thức chữ viết (viết hoa hay không viết hoa) để tách danh từ riêng ra khỏi danh từ chung.

– Sau đó, cho HS điền danh từ chung và danh từ riêng vào bảng :

Danh từ chung	<i>vua, công ơn, tráng sĩ, đền thờ, làng, xã, huyện</i>
Danh từ riêng	<i>Phù Đổng Thiên Vương, Gióng, Phù Đổng, Gia Lâm, Hà Nội</i>

Hoạt động 2. Nhận xét về cách viết danh từ riêng.

Trong câu đã dẫn, chữ cái đầu tiên của tất cả các bộ phận tạo thành danh từ riêng (chữ cái đầu tiên của tất cả các tiếng tạo thành danh từ riêng) đều được viết hoa.

Hoạt động 3. Hệ thống hoá kiến thức đã học ở bậc Tiểu học.

GV hướng dẫn HS tìm hiểu phần *Ghi nhớ* để tổng kết bài học.

a) HS đọc phần *Ghi nhớ*.

b) Sau đó GV đặt câu hỏi củng cố :

- Danh từ chung và danh từ riêng khác nhau như thế nào ?
- Hãy nêu quy tắc viết hoa tên người và tên địa lí Việt Nam.
- Hãy nêu quy tắc viết hoa tên người và tên địa lí nước ngoài được phiên âm trực tiếp.
- Hãy nêu quy tắc viết hoa các cụm từ là tên riêng của các cơ quan, tổ chức, danh hiệu, giải thưởng, ...

Hoạt động 4. GV hướng dẫn HS luyện tập.

IV – GỢI Ý GIẢI MỘT SỐ BÀI TẬP

Bài tập 1

– Các danh từ chung : *ngày xưa, miền, đất, nước, thần, nòi, rông, con trai, tên.*

– Các danh từ riêng : *Lạc Việt, Bắc Bộ, Long Nữ, Lạc Long Quân.*

Bài tập 2

Các từ được in đậm :

a) Chim, Mây, Nước, Hoa, Hoạ Mi

b) Út

c) Cháy

đều là những danh từ riêng vì chúng được dùng để gọi tên riêng của một sự vật cá biệt, duy nhất mà không phải dùng để gọi chung một loại sự vật.

Bài tập 3

Đoạn thơ được viết lại như sau :

Ai đi Nam Bộ

Tiền Giang, Hậu Giang

Ai vô Thành phố

Hồ Chí Minh

rực rỡ tên vàng

*Ai về thăm bưng biển **Đồng Tháp***

*Việt Bắc miền Nam, mồ ma giặc **Pháp***

Nơi chôn rau cắt rốn của ta !

*Ai đi Nam – Ngãi, Bình – Phú, **Khánh Hoà***

*Ai vô **Phan Rang, Phan Thiết***

*Ai lên Tây Nguyên, **Công Tum, Đắc Lắc***

*Khu Năm dâng đặc khúc ruột miền **Trung***

Ai về với quê hương ta tha thiết

*Sông **Hương, Bến Hải, Cửa Tùng...***

Ai vô đó với đồng bào, đồng chí

*Nói với **Nửa – Việt Nam yêu quý***

Rằng : nước ta là của chúng ta

*Nước **Việt Nam Dân chủ Cộng hoà !***

Bài tập 4

Chính tả

Viết đúng các chữ **l / n** và **vân – ênh, – êch**.

V – TÀI LIỆU THAM KHẢO

– "Danh từ là từ loại không thể độc lập làm vị ngữ. Đó là một từ loại không có vị ngữ tính".

– "*Danh từ riêng* là "Danh từ có các thuộc tính của tên riêng ; danh từ dùng để định danh những sự vật riêng lẻ, được tách ra từ lớp các sự vật cùng loại. Ví dụ : *Hà Nội, Huế, Việt Nam, Thủy Dương.*"

(Nguyễn Tài Cẩn, *Từ loại danh từ trong tiếng Việt hiện đại*,
NXB Khoa học xã hội, Hà Nội, 1975)